

Journal of Roi Kaensarn Academi

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่

บจก.พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

โทร. 094-7095636 ID Line. teckapko

20 มิถุนายน 2566

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความ **Journal of Roi Kaensarn Academi**

เรียน ปัญญา คล้ายเดช, สมปอง สุวรรณภุมมา, ชุมพล เพ็งศิริ, พระสมพร สมจิตโต(อ่อนไธสง) และ
สุพิชญาน์ แก้วโพนทอง

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง “รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้นำ
ท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ” เพื่อลงตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi E-ISSN 2697-
5033 (Online) ซึ่งอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1 โดยการรับรองของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ตั้งแต่ 1
มกราคม 2565 – 31 ธันวาคม 2567 กองบรรณาธิการได้เสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ 3
ท่าน (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ก่อนตีพิมพ์นั้น

ในการนี้ กองบรรณาธิการขอแจ้งให้ท่านทราบว่า บทความของท่านได้ผ่านการพิจารณาจาก
คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (Peer Review) จากสถาบันที่หลากหลาย และไม่ได้มาจากสถาบัน
เดียวกันกับผู้เขียนบทความเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และจะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Academi ปีที่
8 ฉบับที่ 7 ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.ธีร์ดนัย กัปโก)

บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Academi

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

QR Code Website Journal of Roi Kaensarn Academi TCI กลุ่ม 1

รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ
Political Culture Model for behavior development of Local leaders
in Chaiya Phum province

ปัญญา คล้ายเดช¹, สมปอง สุวรรณภุมมา², ชุมพล เพ็งศิริ¹
พระสมพร สมจิตโต(อ่อนไธสง)¹, สุพิชญาณ์ แก้วโพนทอง³
วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ²
วิทยาลัยสงฆ์จันทบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³
Panya Klaydesh⁴, Sompong Suwannaphuma⁵, Chumpol Pengsiri⁴
Phra Somporn Samacitto (On-thaisong)⁴, Supitchaya Kaewponthong
Chaiyaphum Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University⁴
Chaiyaphum Rajabhat University⁵
Chanthaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University⁶
Thailand
E-mail: panya.klay@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง 2) ศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง และ 3) พัฒนากิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมสำหรับผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองให้กับผู้นำท้องถิ่น จำนวน 100 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบทนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1) ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง 6 แบบ คือ 1) แบบคับแคบ 2) แบบไพร่ฟ้า 3) แบบมีส่วนร่วม 4) แบบคับแคบผสมแบบไพร่ฟ้า 5) แบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม 6) แบบคับแคบผสมแบบมีส่วนร่วม แล้วนำไปศึกษากับกลุ่มเป้าหมาย และพบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่ มีรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของเป็นแบบมีส่วนร่วม และแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม

2) ผู้นำท้องถิ่นมีพฤติกรรมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

คือ 1) ด้านความเคารพสิทธิของผู้อื่น 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ และรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

3) ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองในด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน และพฤติกรรมทางการเมืองทั้ง 4 ด้าน สำหรับผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 100 คน และทำการประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ : รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study of political culture model, 2) to study of behavior development and 3) to develop of behavior development activity of local leaders in Chaiya Phum province. This research was mixed methods as documentary qualitative and quantitative research. The samples were 400 people in Chaiya Phum Province by using of questionnaires, the key informants were 25 expert persons by using of in-depth interview forms and 100 local leaders were developed by behavior development activity. The data was analyzed by using of statistics as Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Chi-Square test and to analyzed qualitative research by using of descriptive analysis.

The findings of the study were as follows:

1) There were 6 types of political culture as (1) Parochial Political Culture (2) Subject Political Culture (3) Participative Political Culture (4) Parochial & Subject Political Culture (5) Subjective & Participative Political Culture and (6) Subject & Participant political culture. It was brought to study in target groups and found that most of local leaders in Chaiya Phum Province were in the type of Participative Political Culture and Subjective & Participative Political Culture

2) The overall political behavior of local leaders was at the highest level. When considering each aspect, it was found that political behavior was at the highest level in all aspects. Sorted in descending order of average values, namely 1) Respect for the rights of others, 2) Responsibility, 3) Adherence to common interests, and 4) Participation, respectively, and political culture. It is related to the political behavior of local leaders in Chaiya Phum Province.

3) The researcher carried out political behavior development activities in the areas of self-occupancy, human occupancy and job occupancy. and political behavior in all 4 areas for local leaders in the area of 100 people and to assess their satisfaction in overall political behavior development activities. It was found that it was at a high level in every aspect.

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะประสบความสำเร็จ (Success) ได้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือทางการเมืองของคนไทยอันเกิดขึ้นเนื่องจากการมีสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ., 2544 : 170) นอกจากความสำเร็จของระบบการปกครองจะเกิดขึ้นจากสถาบันทางการเมืองเป็นหลักแล้วนั้น การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง ยังมีบทบาทสำคัญในการกล่อมเกล่าให้ความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่น ในหลักการปกครองระบอบนี้ได้อย่างถูกต้องให้แก่ประชาชนในสังคม (ไพรัช พื้นชมภู และคณะ, 2562 : 110) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคคลหนึ่ง ๆ จึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน โดยอาศัยซึ่งกระบวนการกล่อมเกล่าทางการเมือง (Political Socialization) เป็นปัจจัยหลัก ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะมีผลก่อให้เกิดทัศนคติ และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใดแบบหนึ่งขึ้นได้ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุคติพันธ์, 2525 : 13). เพื่อที่จะทราบพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองไทย ว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองไทยเป็นอย่างไร จำเป็นที่ต้องศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพลเมืองไทยนั้น Almond and Powell ได้ให้คำจำกัดความวัฒนธรรมทางการเมือง คือ แบบอย่างของ ทัศนคติ และความโน้มเอียง ซึ่งบุคคลในฐานะสมาชิกของระบบการเมืองมีต่อการเมือง ความโน้มเอียง หมายถึง ท่าทีที่จะมีการกระทำทางการเมืองแบบใดแบบหนึ่ง

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ทัศนคติ ความเชื่อ อารมณ์ และค่านิยมของคนในสังคมซึ่งเชื่อมโยงกับระบบการเมือง และประเด็นต่าง ๆ ทางการเมืองโดยทัศนคติเหล่านี้จะแฝงอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชน(จักรี พรหมแก้ว, 2562 : 27) ซึ่งระบบการเมืองของประชาสังคมใดจะดำรงอยู่และมีพัฒนาการได้ต่อ เมื่อคนในสังคมนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบการเมืองนั้น ๆ วัฒนธรรมทางการเมืองมีความสำคัญในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมืองหรือวัฒนธรรมการปรับวัฒนธรรมทางการเมืองให้สอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองนั้นจึงเป็นสิ่งที่ควรเอาใจใส่อย่างยิ่ง ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาในทุกๆ ด้าน การที่จะพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาคน ผู้นำท้องถิ่นก็ต้องตอบสนองในทิศทางที่ช่วยให้ท้องถิ่นเจริญรุ่งเรือง ผู้นำทางการเมืองต้องเป็นผู้นำในการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันมีสภาพแวดล้อมที่ต่างไป แต่ผู้นำท้องถิ่นหลายคนยังมีรูปแบบในการนำแบบเดิม การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองตนเอง โดยเลือกผู้นำ ท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อจัดสรรผลประโยชน์ของท้อง

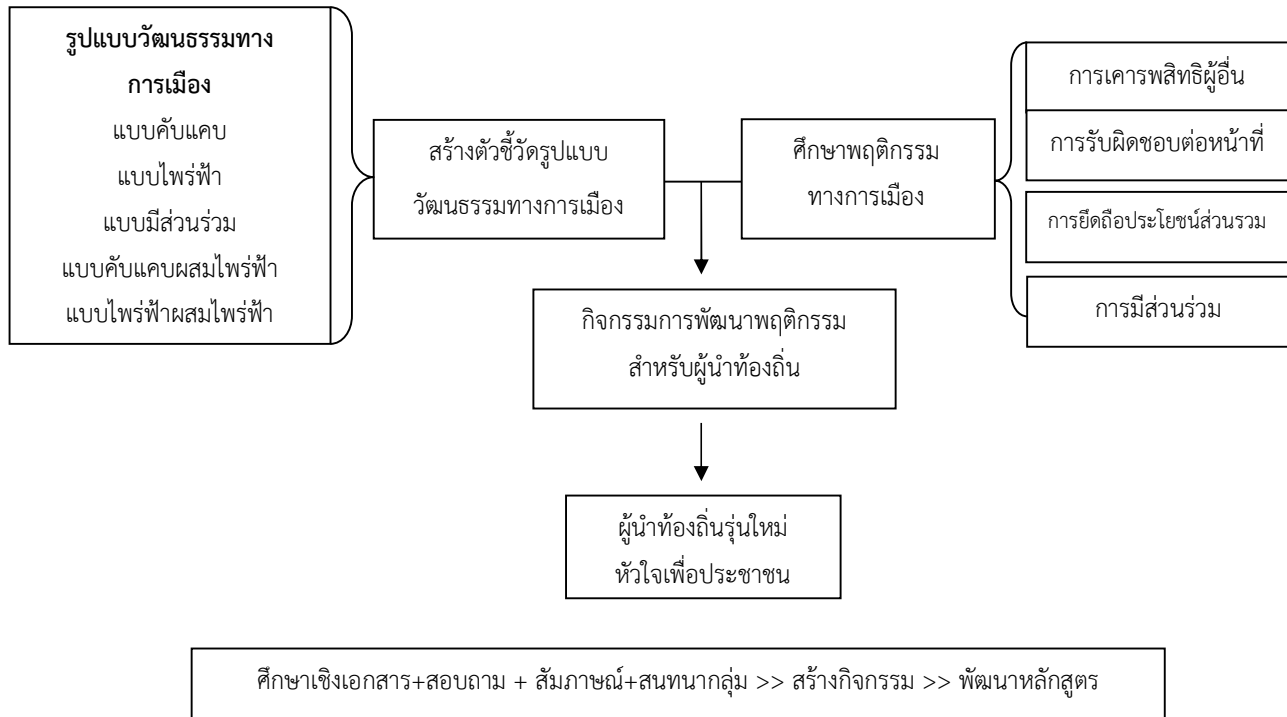
ถิ่นให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่ว่า การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน และปัญหา วิกฤติการณ์ของผู้นำที่ส่งผลกระทบจากโครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ การเว้นระยะห่างในการแสวงหาผู้แทน ประชาชนในท้องถิ่นที่จะได้เข้ามาจัดสรรประโยชน์สาธารณะ ทำให้ท้องถิ่นขาดการพัฒนาอย่างเท่าที่ควร ระยะเวลากว่า 10 ปี อันเนื่องจากรัฐประหาร และการเข้ามาควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนกลางมากเกินไป การมีข้าราชการประจำที่ไม่ได้เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ผลประโยชน์ที่ควรจะมีเกิดขึ้นนั้นหายไป จนนำไปสู่การสร้างความรู้สึกที่ว่า ประชาชนไม่มีอิสระในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง อยางแท้จริงแต่ประการใด ดังนั้น ผู้นำที่ดีในท้องถิ่นสามารถสร้างประโยชน์และคุณค่าให้เกิดขึ้นต่อ ท้องถิ่นได้ แต่ในทางตรงกันข้ามหากมีผู้นำท้องถิ่นที่เลวก็สามารถสร้างสิ่งที่ไร้ประโยชน์และไร้คุณค่าให้เกิดขึ้นแก่ท้องถิ่นได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการแสวงหาบทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองและการได้รับการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของผู้นำและมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของประชาชนในสังคมนั้นๆได้ ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการวิจัย การพัฒนาผู้นำให้เป็นมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสมและมีวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับภูมิสังคมประชาธิปไตย โดยคณะผู้วิจัยมุ่งหมายที่จะจัดกิจกรรมศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองและพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในเขตจังหวัดชัยภูมิ โดยเจาะจงใน 2 พื้นที่ ได้แก่ ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผลการวิจัยนี้ จะมีส่วนทำให้ผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่ได้เรียนรู้ถึง วัฒนธรรมทางการเมืองและได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสมกับสังคมในยุคปัจจุบัน และผลการวิจัยนี้จะถูกนำไปใช้เป็นตัวแบบแนวทางในการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อพัฒนากิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมสำหรับผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการพัฒนาตัวชี้วัดรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง 6 รูปแบบ และศึกษาหาระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เป้าหมายโดยภาพรวม 2) การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) เป็นข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพจากการเก็บจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ที่จัดเก็บข้อมูลในการรวมกลุ่มสมาชิก จากการทำงานร่วมกัน จากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 10 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเจาะจงตามประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัย จำนวน 25 คน 3) การศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อดำเนินการจัดตั้งชุมชนต้นแบบเพื่อสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรมทางการเมืองของ “ผู้นำท้องถิ่นรุ่นใหม่หัวใจเพื่อประชาชน” ให้กับ

ผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และเขตตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้มั่งมีสิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน 597,845 ครัวเรือน นำมาหากกลุ่มตัวอย่าง (Sample) จากสูตร Taro Yamane ได้ จำนวน 400 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบเจาะจงในพื้นที่ 2 ตำบลได้แก่ 1) ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 2) ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อค้นหาประสบการณ์ ความรู้และข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งสามารถแยกกลุ่มการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 20 ท่าน และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน การจัดการกิจกรรมการอบรม โดยเชิญผู้นำท้องถิ่น ตำบลละไม่น้อยกว่า 50 คน รวมไม่น้อยกว่า 100 คน เข้าร่วมการอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจร่วมกัน มีเป้าประสงค์เดียวกัน ใช้เวลาในการอบรม 2 วัน โดยเชิญวิทยากรให้ความรู้ในเรื่อง รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่น เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ และการสนทนากลุ่ม (Focus group) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายวิดีโอ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ ถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัย ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสนทนากลุ่ม สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย พบปะพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคย แจ้งความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกำหนดนัดหมายวันเวลาที่ จะดำเนินการแจกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ที่แน่นอน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เตรียมตัวและเตรียมเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยใช้วิธีบันทึกเทป จดบันทึก และสังเกตพฤติกรรมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินผลการดำเนินกิจกรรมผู้นำรุ่นใหม่หัวใจประชาชน กับผู้นำท้องถิ่นที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1.1 การสร้างตัวชี้วัดรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

1) คณะผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบตัวชี้วัดภาวะผู้นำ 8 แบบของวิลเลียม เจมส์ เรดดิน (William James Reddin) มาประยุกต์ร่วมกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง ของอัลมอลต์และเวอร์บา (Almon, Gabriel A.,and Verba,)(1965, pp.23-25) ได้ตัวชี้วัดรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง 6 แบบ ประกอบด้วย

- (1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ (Parochial Political Culture)
- (2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture)
- (3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participative Political Culture)
- (4) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมแบบไพร่ฟ้า (Parochial & Subject Political Culture)
- (5) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม (Subjective & Participative Political Culture)
- (6) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมแบบมีส่วนร่วม (subject- participant political culture)

2) ผลการวิเคราะห์รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ตามจำนวนความคิดเห็นของผู้นำจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม (E) จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 โดยมีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 6.47 2) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (C) จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 โดยมีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 5.69 คะแนน 3) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ (A) จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 โดยมีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 6.27 คะแนน 4) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (B) จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 โดยมีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 5.78 คะแนน 5) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมไพร่ฟ้า (D) จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 โดยมีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 5.83 คะแนน 6) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมแบบมีส่วนร่วม (F) จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75 โดยมีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 5.96 คะแนน ตามลำดับ

3) การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า

(1) ผู้นำท้องถิ่นมีพฤติกรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีพฤติกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด คือ ด้านความเคารพสิทธิของผู้อื่น มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ตามลำดับ

(2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น พบว่า รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นที่มีรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันมีแนวโน้มทางพฤติกรรมทางการเมืองที่ต่างกันออกไป

4) ผลการวิเคราะห์แบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น มีดังนี้

(1) แบบวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิในปัจจุบัน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ มีแบบวัฒนธรรมทางการเมือง 1) แบบมีส่วนร่วม และ 2) แบบแบบไพร่ฟ้าผสมผสานกับแบบมีส่วนร่วม ซึ่งด้วยเหตุผล 2 ประการคือ 1. การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม กล่าวคือ (1.1) ด้านการเมือง เป็นยุคหลังรัฐประหารปี 57 ที่ประชาชนเริ่มกลับมา มีสิทธิมีเสียง และมีเสรีภาพทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยในระยะแรกประชาชนยังอยู่ในความหวาดกลัวต่ออำนาจของผู้นำรัฐประหาร จึงจำต้องยอมสยบต่อผู้มีอำนาจและยอมรับอำนาจของผู้นำที่เหนือกว่าตน ต่อมาเมื่อมีการปล่อยให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ทำให้ประชาชนมีการเรียกร้องและแสดงความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นจำนวนมากขึ้นเพื่อแสดงสิทธิเสรีภาพอันชอบธรรมของตนต่อสาธารณะ (1.2) ด้านเศรษฐกิจ เป็นยุคที่เศรษฐกิจมีความเหลื่อมล้ำสูงมาก ทำให้ประชาชนเดือดร้อน ประชาชนจึงมีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตลอดเวลา (1.3) ด้านสังคม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนในพื้นที่ชนบทห่างไกลมีเพิ่มมากขึ้น ก็การก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ประชาชนรู้เท่าทันข่าวสารบ้านเมืองและเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลา 2. การผ่านการกล่อมเกลางานการเมืองผ่านสังคมต่างๆของประชาชน เช่น สื่อสารมวลชนต่างๆ สื่อดิจิทัล การพบปะพูดคุยกันระหว่างบุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อน และอื่นๆ ทำให้ประชาชนรู้เท่าทันทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น และนักการเมืองท้องถิ่นเองก็มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมดังกล่าว ซึ่งในระยะเวลาต่อไป ผู้นำท้องถิ่นจะมีความเป็นผู้แทนของประชาชนเพิ่มมากขึ้น และจะมีแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

(2) พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า

ก. ผู้นำท้องถิ่นต้องมีพฤติกรรมทางการเมืองโดยภาพรวม มี 3 ด้าน คือ (1) ด้านการครองตน คือ เป็นคนดี มีศีลธรรม ตั้งอยู่บนความสุจริตดีงาม โดยยึดหลักความถูกต้อง ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ความโปร่งใสมีธรรมาภิบาล ไม่นอโกงไม่อคติ ทั้งนี้ต้องมีความเป็นผู้นำและมีองค์ความรู้ในการปกครอง (2) ด้านการครองคน คือ เป็นคนของสังคม เป็นผู้มีความโอบอ้อมอารี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พุดจาไพเราะ มีความเป็นกันเองไม่ถือยศศักดิ์ พร้อมช่วยเหลือผู้เดือดร้อนทุกเมื่อที่มีโอกาสมองประชาชนเป็นคนในครอบครัวตนเองดูแลประดุจญาติมิตร อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมจงใจให้ผู้อื่น

ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตามตัวแบบหรือตัวอย่างที่ดีได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธา ยอมรับในบุคลิกภาพ (3) ด้านการครองงาน ผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีวุฒิภาวะในการเป็นผู้นำสูงมีความสามารถ มีความรับผิดชอบ ทำงานอย่างจริงจังเข้าใจเข้าถึงพัฒนาแก้ไขปัญหาประชาชนได้รับฟังความคิดเห็นให้เกียรติผู้อื่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลงพร้อมเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามเป็นนักประสานต่อรองมีเครือข่ายอุทิศเวลาให้ประชาชนเข้าถึงง่าย

ข. พฤติกรรมทางการเมืองด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น ผู้นำต้องมีความเข้าใจในเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยต้องยินดีรับฟังเสียงส่วนใหญ่ด้วยความเต็มใจแต่ไม่ละเลยเสียงคนของส่วนน้อย ยอมรับในความเท่าเทียมกันต้องมีจุดยืนของตนเองและต้องเข้าใจในสิทธิของผู้อื่นไปด้วยในตัวต้องไม่มุทะลุ

ค. พฤติกรรมทางการเมืองด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่นต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่พึ่งของประชาชนการเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อประชาชน ต่อสังคม

ง. พฤติกรรมทางการเมืองด้านยึดผลประโยชน์ของส่วนรวม ผู้นำท้องถิ่นต้องยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักทำงานด้วยจิตอาสาเสียสละเวลา ละทิ้งประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องอย่างเคร่งครัด มุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของประชาชนตัดสินใจภายใต้ข้อมูลที่หนักแน่น ถูกต้องตามหลักการหลักเกณฑ์ หรือหลักวิชาการ รวดเร็วความรู้สึกของความเป็นเจ้าของท้องถิ่น พร้อมกับรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือบุคลากรร่วมงาน พัฒนาให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่พึงประสงค์ขององค์กรหรือสังคม ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ประโยชน์ต่อการบริหารงาน บริหารคน นำพาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จ. พฤติกรรมทางการเมืองด้านมีส่วนร่วม/สร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน ผู้นำท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม/สร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน ผู้นำท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดช่องทางที่รับข้อเสนอแนะที่ประโยชน์ในการทำงานเพื่อมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็น และให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ได้มีการสร้างเวที เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในหลากหลายช่องทาง ทั้งในระบบออนไลน์และออนไลน์มีการวางแผน มีนโยบาย มีกระบวนการทำงานที่ตรวจสอบได้ และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ

5) การพัฒนากิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมสำหรับผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า

(1) การดำเนินกิจกรรมการพัฒนา ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง “หลักสูตรพัฒนาผู้นำท้องถิ่น : การสร้างองค์ความรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำในจังหวัดชัยภูมิ” ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมการบรรยาย อภิปรายความรู้ และนำเสนอผลการค้นพบให้กับผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมง ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขาธิการนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รอง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และบุคลากรเจ้าหน้าที่ ในเทศบาลตำบลหลวงศิริ อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ และในองค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 100 คน และ เนื้อหาในการบรรยายในกิจกรรม มีหัวข้อประเด็นที่ต้องการบรรยาย ประกอบด้วย (1) ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง (2) แบบวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นตัวแทนเชิงอุดมคติ 3 แบบ (3) แบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมผสาน 3 แบบ (4) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ เชิงปริมาณ (5) แบบวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ เชิงคุณภาพ และ (6) พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ พร้อมกับดำเนินการประเมินผลความพึงพอใจในกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมสำหรับผู้นำท้องถิ่น

(2) ผลการประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมสำหรับผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีความพึงพอใจในกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมสำหรับผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ 1) ด้านเจตคติต่อกิจกรรม ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.14) 2) ด้านเนื้อหากิจกรรม ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.18) 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.19) 4) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.16) และ 5) ด้านการประเมินผลกิจกรรม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.74)

อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ใน 2 ประเด็นดังนี้

1. พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ

พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการรับผิดชอบหน้าที่ ด้านการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับที่เป็นเช่นนี้ เพราะ ผู้นำท้องถิ่นเคารพในความเสมอภาค ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและปฏิบัติตนโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นรวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ตามกฎอย่างถูกต้องยึดถือประโยชน์ส่วนรวมหลักและมีส่วนร่วมกับชุมชนและส่วนงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในทุกสถานการณ์ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 รัฐธรรมนูญได้แบ่งพฤติกรรมประชาธิปไตย ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) ด้านประโยชน์ส่วนรวม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล มีมานะ และ สนุก สิงห์มาตร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของพลเมือง หมายถึง การกระทำที่แสดงออกของปัจเจกบุคคลที่สื่อถึงหรือที่เป็นเรื่อง

เกี่ยวกับการเมืองในลักษณะต่างๆ รวมไปถึงกระบวนการทางความคิด การตัดสินใจรวมทั้งการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดโดยความเต็มใจของปัจเจกบุคคลที่สื่อถึงการเมือง การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และรับผิดชอบในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมือง เช่น การเรียกร้องทางการเมือง การสนับสนุนทางการเมืองการผลักดันนโยบายสาธารณะและการต่อต้านรัฐบาล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรอัมรินทร์ พรหมเกิด** (2557 : 63-06) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบงและหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยคือวัฒนธรรมแบบพลเมือง วัฒนธรรมแบบพลเมืองที่จำเป็นต้องสร้างขึ้นเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยมี 6 ประการสำคัญคือ สำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำนักแห่งการรักษากฎหมายและเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัด การมีจิตสาธารณะ การยึดหลักสันติวิธีและการประนีประนอม การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น และการมองโลกในแง่ดีสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่กล่าวว่า ผู้นำต้องมีความเข้าใจในเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยต้องยินดียินดีรับฟังเสียงส่วนใหญ่ด้วยความเต็มใจแต่ไม่ละเลยเสียงคนของส่วนน้อย ยอมรับในความเท่าเทียมกันต้องมีจุดยืนของตนเองและต้องเข้าใจในสิทธิของผู้อื่นไปและสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ ผู้นำท้องถิ่นต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่พึ่งของประชาชน และผู้นำท้องถิ่นต้องยึดผลประโยชน์ของส่วนรวม ด้วยมองที่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักเสียผลประโยชน์ส่วนตนเอง มุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของประชาชนก่อนสิ่งอื่น ผู้นำท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม/สร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน โดยผู้นำท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดช่องทางที่รับข้อเสนอแนะที่ประโยชน์ในการทำงานเพื่อส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็น และให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ได้

2. รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นที่มีรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองต่าง ๆ ที่แตกต่างกันมีแนวโน้มทางพฤติกรรมทางการเมืองที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Almond & Verba (1965, pp.23-25) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลกลุ่มบุคคลมิได้เกิดขึ้นเอง แต่เป็นผลมาจากการกล่อมเกล่าทางการเมือง โดยตัวแทนต่างๆ และปฏิกริยาที่บุคคล/กลุ่มบุคคลมีต่อวัตถุการเมือง (political objects และปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในแต่ละขณะ ทั้งนี้ ปัจเจกบุคคล/กลุ่มบุคคลจะมีลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะใด หรือประเภทใด เป็นผลมาจากปัจจัยทางจิตวิทยาของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีต่อวัตถุการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมือง อันได้แก่ 1. การรับรู้ (Perception) ที่ชนะอันเกิดจากความรู้สึกของบุคคล ความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบ อันเกิดมาจาก

ประสบการณ์ หรือเกิดมาจากการได้รับอิทธิพลจากบุคคล/กลุ่มบุคคลอื่นๆ หรือตัวแทนอื่นๆ ก็ได้ 2. ทักษะ (Attitude) ทำหน้าที่ของบุคคล/กลุ่มบุคคลอันนำไปสู่การแสดงออก หรือการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคลนั้นๆ 3. ค่านิยม (Values) ค่านิยมของบุคคล กลุ่มบุคคลเกิดจากการได้มาซึ่งประสบการณ์ 4. ความเชื่อ (Beliefs) หมายถึง ความเข้าใจหรือความคิดของบุคคล 5. การเรียนรู้ (Learning) กระบวนการในการได้รับมาซึ่งประสบการณ์หรือความรู้ของบุคคล/กลุ่มบุคคลมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของ บุคคลในที่สุด 6. การจูงใจ (Motivation) หมายถึง กระบวนการกระตุ้น เร่งเร้า ผลักดันให้บุคคล/กลุ่มบุคคลแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการเมือง 7. ความต้องการ (Wants) แรงผลักดัน หรือแรงขับที่ส่งผลให้บุคคล/กลุ่มบุคคลแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการเมือง 8.บุคลิกภาพ (Personality) ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะ ทัศนคติ อุปนิสัย ที่บุคคล/กลุ่มบุคคลได้สั่งสมมาอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมือง ของบุคคลแตกต่างกันออกไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชโลธรา อโนมาส (2550)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การปลูกฝังการปกครองแบบประชาธิปไตยได้แก่ประชาชนเป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาสังคมแบบประชาธิปไตยให้ดียิ่งขึ้น ทุกคนมีศักดิ์ศรีและความเสมอภาค การรณรงค์เรื่องความเสมอภาคของประชาชน เพื่อให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญ และได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของสังคม การมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเอง ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อประเทศชาติและงานวิจัยของ **ทรงกต พิลาชัย (2552)** ได้ทำการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการเรือนจำ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับสูง อันได้แก่ 1) ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2) ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านความยึดมั่นและยึดถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล 4) ด้านการแสดงความคิดเห็นการแสดงออกและการวิพากษ์วิจารณ์ และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง 2) ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองไทยในระบอบประชาธิปไตย 3) ด้านการไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ 4) ด้านการมองโลกในแง่ดีและมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ข้อมูลสำคัญ ที่ว่า ผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีวิสัยทัศน์มีความเข้าใจมีทักษะและประสบการณ์ในการทำงานเพื่อท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาในเชิงโครงสร้างพื้นฐาน ผู้นำมีความเป็นธรรมยึดความถูกต้องในฐานะเป็นผู้นำเป็นอย่างดี ผู้นำควรนำสิ่งใหม่ๆและนำสิ่งที่เป็น

ประโยชน์ต่อท้องถิ่นโดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ และสอดคล้อง และผู้นำต้องมีความสามารถแก้ไข ปัญหาปากท้องความเป็นอยู่ของประชาชนการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ ให้กับชุมชนสิทธิและผลประโยชน์ของชุมชนที่ควรได้รับและการแก้ปัญหาต่างๆ ในท้องถิ่น เช่น การว่างงาน ยาเสพติด และการลดความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอเป็นเชิงนโยบาย ดังนี้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่น โดยการปลูกฝังให้ผู้นำท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการสร้างแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่เหมาะสมและดึงมาต่อท้องถิ่นของตน

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาและสร้างจิตสำนึกร่วมในพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสมกับท้องถิ่นโดยให้สอดคล้องกับการมีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองของประเทศในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

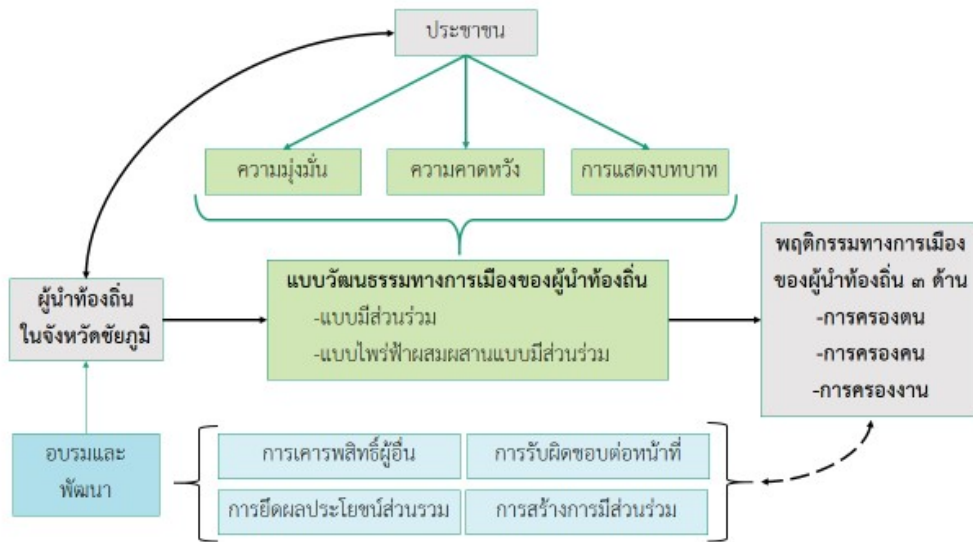
ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองในมิติอื่นๆ เพื่อจะได้รับผลการวิจัยที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

2) ควรพัฒนาเครื่องมือการวิจัยให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถิติวิจัยขั้นสูงเพื่อให้สามารถทำนายผลการวิจัยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย พบว่า ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่มีความเห็นต่อผู้นำท้องถิ่นในมิติ ด้านความมุ่งมั่น ด้านความคาดหวังต่อผู้นำท้องถิ่น และด้านการแสดงบทบาทในฐานะผู้นำท้องถิ่น ส่งผลต่อรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม และมีแนวโน้มไปทางวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น ผู้นำท้องถิ่นจึงต้องมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีใน 3 ด้านใหญ่ๆ คือ 1) ด้านการครองตน 2) ด้านการครองคน และ 3) ด้านการครองงาน และมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เด่นชัด คือ 1) การเคารพสิทธิของผู้อื่น 2) การรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) การยึดผลประโยชน์ส่วนรวม และ 4) การสร้างการมีส่วนร่วม เมื่อนำแนวคิดและแนวทางมาเป็นใช้เป็นเครื่องมือในการอบรมและพัฒนาผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้ทำให้มีแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- จักรี พรหมแก้ว, (2562) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการทหารบก”,วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562): 27
- ชโรธรา อโนมาศ, (2550) “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

- ทรงกต พิลาชัย, (2552) “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุคติพันธ์. (2525) **การเมืองของเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, (2557) วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบงและหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอหนองบัว จังหวัดขอนแก่น, **มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์**, ปีที่ 31 (3) ก.ย. - ธ.ค. 57, 2557 : 63-96
- พิกุล มีมานะและ สุนุก สิงห์มาตร, (2560) รูปแบบพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย, **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2560
- ไพรัช พันชมภู อุดม พิริยสิงห์และศิศิลป์ ชื่นนิรันดร์, (2562) “วัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีศึกษาร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด”, **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์**, ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2562), 119
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2544) **วัฒนธรรมทางการเมือง การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ.พรินติ้ง,
- Gabriel Almond and Sydney Verba. (1965) *The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nation.*, Boston: Little, Brown and Co.